

הכנסת העשרים וחמש

יוזם : חבר הכנסת אוהד טל

פ/25/3277

הצעת חוק הסכמים קיבוציים (תיקון – יציגות ארגון עובדים והגנה על הפרט), התשפ"ג–2023

1. תיקון סעיף 3 בחוק הסכמים קיבוציים, התשי"ז–1957¹ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 3, במקום הסיפה החל במילים "שעם חבריו" יבוא "שנבחר על ידי רוב העובדים לשמש כארגון יציג בדרך האמורה בסעיף 3א."
2. הוספת סעיף 3א אחרי סעיף 3 לחוק העיקרי יבוא :

"בחירת ארגון 3א. (א) בחירת ארגון עובדים יציג לעניין הסכם עובדים יציג לעניין קיבוצי מיוחד או ביטול הכרה בארגון עובדים כארגון יציג לעניין האמור תיעשה בדרך של הצבעה חשאית אחת לשלוש שנים, או לפי בקשה של שליש מהעובדים במקום העבודה לפחות, ובלבד שחלפה שנה ממועד ההצבעה הקודמת.

(ב) הצבעה כאמור בסעיף קטן (א) תתקיים לאחר שחלפו שלושים יום לפחות מהמועד שבו נמסרה לכלל העובדים הודעה על קיום הצבעה כאמור ולא יותר משישים יום מהמועד האמור.

(ג) בבחירות כאמור בסעיף קטן (א) יועמדו לבחירה ארגוני העובדים המבקשים להכיר בהם כארגון יציג לעניין זה וכן האפשרות שלא יתקיימו במפעל או אצל המעסיק יחסי עבודה קיבוציים; ארגון עובדים יציג כאמור ייבחר ברוב קולות המשתתפים בהצבעה ובלבד שבהצבעה השתתפו 40% לפחות מהעובדים במקום העבודה.

¹ ס"ח התשי"ז, עמ' 63.

(ד) שר העבודה, הרווחה והשירותים
החברתיים, בהתייעצות עם שר המשפטים, רשאי
לקבוע תקנות לעניין סעיף זה."

3. תיקון סעיף 5 בסעיף 5 לחוק העיקרי, בסופו יבוא " ולעניין סעיף 3 – למעט אם ההסכם נחתם לזמן בלתי מוגדר, ולמעט הוראה בהסכם שאיננה נוגעת לשכר ולתנאי עבודה אישיים."

4. ביטול סעיף 6 בסעיף 6 לחוק העיקרי – בטל.

5. תיקון סעיף 33ח בסעיף 33ח לחוק העיקרי, אחרי "למען התארגנות עובדים בוועד עובדים ובארגון עובדים" יבוא "או למען חופש מהתאגדות".

6. תיקון סעיף 33י בסעיף 33יא(א) לחוק העיקרי, אחרי פסקה (5) יבוא:

"(6) פעילותו או הבעת דעתו למען חופש מהתאגדות בארגון עובדים או לביטול יציגות ארגון עובדים."

ד ב ר י ה ס ב ר

מטרת הצעת החוק היא לחזק את הרכיב הדמוקרטי בהתאגדות עובדים ולשפר את איכות הייצוג של עובדים. מוצע לקבוע מנגנון לבחירת ארגון עובדים יציג שיחליף את המנגנון הקיים לפיו די בחברות של שליש מהעובדים בארגון בלבד כדי לנהל משא ומתן בשם כולם ולגבות מהם מס ארגון (דמי-טיפול). כחלופה, מוצע לקבוע מנגנון של הצבעה חשאית בה נדרשת תמיכה של רוב העובדים כתנאי להכרה בארגון כארגון עובדים, אשר רשאי לייצג את כלל העובדים במקום העבודה ולחתום על הסכם בשםם. בנוסף, התיקון מבקש לקדם הגנה על עובדים המביעים את עמדתם ביחס לארגון העובדים או פועלים למען חופש מהתאגדות בארגון עובדים.

הצטרפות של שליש מהעובדים במקום העבודה לארגון עובדים כדי שיחשב לארגון עובדים יציג, אינה מעידה בהכרח על עמדתם של יתר העובדים במקום העבודה. במקרים מסוימים, מרבית העובדים מתנגדים לייצוג בידי ארגון העובדים, אך נכפה עליהם להיות מיוצגים על ידו ולשלם לו מס משום שהציג חתימות של שליש מהעובדים. בנוסף, הנוהג לספור חברים מביא לא פעם למחלוקות משפטיות יקרות בשאלה האם הושג מספר החתימות הנדרש ולעיתים אף עולות טענות הדדיות בדבר זיופי טפסים ואיומים מצד מעסיקים או מצד ארגוני עובדים. במקרה שהעובדים התחרטו והם אינם מעוניינים בייצוג על ידי הארגון, אין מנגנון שמאפשר להם להשיב את המצב לקדמותו או להכריע באופן ברור על מעבר לארגון עובדים אחר. לפיכך מדובר בשיטה בלתי צודקת שמדכאת את רצון הרוב מבלי לשמור על זכויות ויוצרת חיכוכים מיותרים.

הצבעה חשאית תשחרר את העובדים מלחצים חיצוניים ותאפשר לכל עובד להביע את דעתו האותנטית מאחורי הפרגוד, בלי צורך לרצות פעילים של ארגוני עובדים או לחשוש מאיומי המעסיק. בנוסף, הצורך להשיג תמיכה של רוב העובדים, והיכולת של העובדים להחליט שהם נפרדים מייצוגו של

הארגון, יקדמו את מאמצי ארגוני העובדים לייצג באופן הולם את העובדים.

המנגנון המוצע קובע שיש לקיים הצבעה לאחר ששליש מהעובדים חותמים על עצומה התומכת בקיום הצבעה לשם הכרה או לביטול ההכרה בארגון עובדים כארגון יציג. טרם ההצבעה תימסר הודעה על כך לכל העובדים לפחות שלושים יום מראש. ההצבעה תיערך בתקופה שבין 30 ל-60 יום כדי לאפשר היערכות מחד, אך למנוע עיכוב מיותר מאידך. לאחר הצבעה זאת תחול תקופת יציבות בה לא תתקיים הצבעה נוספת במשך שנה. עם זאת, ארגון עובדים יצטרך לזכות באמון העובדים מחדש אחת לשלוש שנים.

במקרה של שני ארגוני עובדים המתחרים זה בזה, או יותר, תוענק היציגות לארגון שיזכה במרב הקולות במסגרת הצבעה חשאית. ככלל, כדי שלהצבעה יהיה תוקף, לכל הפחות על 40% מהעובדים בעלי זכות ההצבעה להשתתף בה. הנחיות נוספות לגבי אופן קיום ההצבעה והפיקוח עליה יקבעו בתקנות על-ידי שר העבודה, בהתייעצות עם שר המשפטים.

אם החליטו עובדים לבטל את יציגותו של ארגון העובדים שייצג אותם בעבר, ימשיך ההסכם הקיבוצי לחול עד פקיעת תוקפו. אם לא צויין בהסכם תוקף – יבוטל ההסכם מיד עם ביטול יציגות ארגון העובדים, בהיעדר ארגון שיגבה את ההסכם. הסעיף בחוק הקיים לפיו רק ארגון עובדים אחר רשאי לערער על יציגות ארגון העובדים יבוטל, שהרי לפי התיקון המוצע אין בו צורך. ההכרעה באשר לזהות הארגון היציג וההכרה בו תהינה שמורות לעובדים שיבטאו זאת בהצבעה חשאית - במקום במסגרת התדיינות משפטית ביוזמת ארגון עובדים נוסף.

לבסוף, התיקון מציע להגן על עובדים שמביעים את עמדתם ופועלים למען חופש מהתאגדות באותה מידה שניתנת הגנה על עובדים הפועלים לחופש להתאגד בארגון עובדים. מקרים רבים בהם נשלל חופש הביטוי של עובדים מציפים את הצורך בתיקון זה שיאפשר לעובדים לפעול למען השפעה על גורלם התעסוקתי ועל יחסי העבודה במקום בו הם עובדים.

הצעות חוק זהות הונחו על שולחן הכנסת העשרים ושלוש על ידי חברת הכנסת אילת שקד וקבוצת חברי הכנסת (פ/23/1240), על שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חברת הכנסת שרון מרים השכל (פ/24/226), על ידי חבר הכנסת שמחה רוטמן וקבוצת חברי הכנסת (פ/24/2079) ועל שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חברת הכנסת שרון מרים השכל (פ/25/14) ועל ידי חבר הכנסת שמחה רוטמן (פ/25/131).

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
י' באייר התשפ"ג (01.05.2023)